

Druhá vycházka po stopách bojů Pražského povstání ukázala místo odkud vysílala Strašnická vysílačka

16.10.2023 - | Vojenský historický ústav Praha

Úvod druhé přednášky začal na křižovatce Želivského naproti bývalé továrně na papír H. Fuchs a nedaleko vstupu do židovského hřbitova.

V Květnovém povstání hájil křižovátku a přilehlé barikády podúsek Votická pod velením štábního kapitána letectva Miroslava Procházky. Podrobnosti, včetně scény z 9. května 1945 hodné imaginace Franze Kafky, kdy německá posádka Waffen SS opouštěla Prahu pod hebrejským nápisem „Prach jsi a v prach se obrátíš“, je možné nalézt v Digitální studovně Ministerstva obrany ČR.

Ostatně hrob Franze Kafky je nedaleko – a účastníci vycházky jej také viděli, když kolem hřbitovné zdi procházeli směrem na Třebešín, odkud vysílala Strašnická vysílačka. Historik Vojenského historického ústavu Praha Tomáš Jakl, který celou sérii vycházek po stopách Pražského povstání připravil, již před několika lety připravil výstavu na podobné téma pro Ústav pro studium totalitních režimů, odkud informace do své mapy převzala organizace Post Bellum. V následujících řádcích tedy budeme odkazovat na informace uložené v tomto digitálním projektu.

Druhé zastavení vycházky bylo u pamětní desky v ulici Na Třebešíně, připomínající, že z těchto míst vysílala legendární strašnická vysílačka „Věrná vlna“ na vlně 415,5 metrů, klíčová pro Pražské povstání; podle ní se tato vycházka ostatně i jmenovala. Po cestě kolem oploceného areálu účastníci procházky uprostřed asfaltové plochy viděli pahorek zarostlý stromy, kde se ukrývá poslední pozůstatek objektů vysílačky, vstup do podzemního protiletectvého krytu. Blížší informace k vysílačce zde. Účast dvou desítek lidí v jinak klidné ulici rozčilovala místní psy, kteří si svá panství pečlivě hlídali, takže posluchači se museli kvůli jejich štěkotu přesunout o kousek dál.

Samohybné dělo Hetzer na zhlaví Nákladového nádraží Žižkov

Další zastávka, kde Tomáš Jakl vysvětlovat strategickou pozici Strašnic v tehdejší Praze, byl most nad zhlavím Nákladového nádraží Žižkov. „Budova nákladového nádraží byla jednou z nejmodernějších budov svého typu v tehdejší Evropě, protože byla železobetonová, a tím pádem odolná vůči tehdejším zbraním. Proto byla pro povstalce velice významným opěrným bodem. Navíc se v areálu nádraží podařilo ukořistit množství zbraní, včetně nedokončených samohybných děl Hetzer, které povstalci nasadili do bojů. Na jednom z míst, kde dělo nakonec stálo, vysvětloval Tomáš Jakl účelnost tehdy moderní železobetonové budovy. Mluvil také o bojích povstalců a vlasovců v Malešicích. Na toto téma také vyšel podrobnější text v Lidových novinách v květnu 2020.

Při přesunu k žižkovské vozovně, která byla vysunutým opěrným bodem povstalců u strategicky důležitého bodu školy Na Pražačce, kráčeli účastníci místem, kterému se říká Židovské pece. Mezi zcela nově stojícími domy se propletli do útulného parku, z něhož je vidět na obě strany – na strašnickou i na žižkovskou. „Němcům, postupujícím od Českého Brodu přes Jarov, tato terénní vlna naopak bránila ve výhledu. Předpokládali za ní silnou povstaleckou obranu, takže neměli odvahu se přes tento terénní zlom a k němu přiléhající chudinskou kolonii, kde byly nuzné příbytky i nejrůznější dílničky, vydat.“ Nutno říct, že padající šero a trochu již sychravý podvečer navodily citlivému jedinci

ne příliš příjemné pocity po těle.

Potom už skupinka informací chtivých výletníků dorazila k Hartigově, donedávna Koněvově ulici, která byla hlavní postupovou osou německých vojsk od Českého Brodu. Tehdy se nazývala Brněnská. Tuhé boje dodnes připomíná řada pamětních destiček se jmény obyvatel, kteří zde 7. 5. 1945 padli.

Významnou zastávkou této procházky byl pochopitelně i prostor u budovy gymnázia Na Pražačce, který byl důležitým obranným místem Pražského povstání.

Poté skupina sešla ke křižovatce Na Ohradě, kde Tomáš Jakl objasnil, že taktikou německého vojska bylo vyhnat obyvatele z krytů a sklepení a pak je používali jako živé štíty pochodující před jejich obrněnými vozidly. „Povstalci se snažili vozidla zasáhnout, což se povedlo Čenku Tetauerovi, a když ve vozidle začala vybuchovat munice, lidé začali utíkat a obránci barikád je samozřejmě propustili na svoji stranu. Poté se Němci stáhli a začali vyjednávat o klidu zbraní. Mladý Tetauer byl po válce zván na nejrůznější besedy, ovšem jen do doby, než vešlo ve známost, že jeho otec byl podnikatel – restaurátér a matka Francouzka. Milého Čenka pak coby potomka buržoazních rodičů přestali na diskuse zvat,“ dodal Tomáš Jakl.

Pokud vás zajímá více detailů k Pražskému povstání, v časopise Vojenského historického ústavu Praha – Historie a vojenství napsal Tomáš Jakl před několika lety článek o tom, jaké uniformy měli ti, kteří stáli na povstalecké straně. Přečíst si ho můžete na tomto odkazu.

Můžete si také přečíst reportáž z první vycházky, která se konala v polovině září u budovy Českého rozhlasu a v jeho bezprostředním okolí.

Příští vycházka - 11. 11. - začne na někdejší Soudním náměstí - dnes Pražského povstání v Praze 4

Pokud vás zajímá, kam se s Tomášem Jaklem v rámci cyklu komentovaných vycházek – Místa bojů Pražského povstání můžete vydat příště, pak vězte, že je to někdejší Soudní náměstí. „Jedny z nejtěžších bojů Pražského povstání probíhaly na nynějším náměstí Hrdinů, kam proti povstalcům postupovali esesáci Kampfgruppe Wallenstein z Benešova. Vycházka povede místy dalších těžkých bojů kolem věznice Pankrác k parku Jezerka, Družstevnímu ochozu a statku Reitknechtka,“ uvádí se v anotaci vycházky.

Sraz je v sobotu 11. listopadu 2023 ve 14 hod ve vestibulu stanice metra Pražského povstání. Délka vycházky 3,4 km. Registrujte se:

Celkově je připraveno deset tematických vycházek. Poskytnou základní přehled o místech hlavních střetnutí v květnu 1945 a povedou celou Prahou. Budou představena klíčová místa tohoto střetnutí, československé, spojenecké i německé jednotky, jež se ho zúčastnily, i budovy a terénní dispozice, důležité pro průběh boje. Plán dalších vycházek si můžete přečíst na tomto odkazu. Budete-li se chtít některé z nich zúčastnit, nezapomeňte se registrovat:

<https://www.vhu.cz/druha-vychazka-po-stopach-boju-prazskeho-povstani-ukazala-misto-odkud-vysilal-a-strasnicka-vysilacka>